

ÇOKGÖZLÜLER TANI KARTI -2 (Polyommatus sp.)

(2- ÇİLLİ MAVİLER TANI KARTI)

Çokgözlüler ailesi birbirine çok benzer kelebeklerden oluşur ve ülkemizin en yaygın kelebek ailelerindendir. Ailenin genel morfolojik özelliği kanat altında dış kenarda taşıdıkları turuncu üçgenler ve bunun iç kısmında ve gövdeye yakın sıralanan beyaz halkalı siyah beneklerdir. Ayrıca her iki kanat ortasında birer diskal benek taşırlar.

Erkek çokgözlülerin kanat üstü genellikle mavi , dişilerin ise kahverengidir.

Bu gruptaki kelebeklerin tanı kartlarında esas alınacak sınıflandırması şu şekildedir; önce arka kanat altı orta dış bantta yer alan beneklerin dizilimine göre iki ana grup sonra da bu ana grupların altında aşağıda görülen gruplar;

POLYOMMATUS DİZİLİMİ OLANLAR (Benekler düzgün yay çizer)

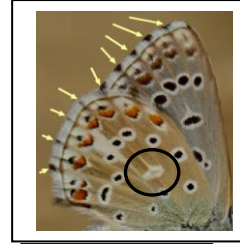
1. ÖN KANAT ALT KISMINDA BAZAL BENEK TAŞIYANLAR;

- Çokgözlü Mavi (*Polyommatus icarus*)
- Çokgözlü Hatay Mavisi (*Polyommatus bollandi*)
- Çokgözlü Buzulmavi (*Polyommatus buzulmavi*)
- Çokgözlü Cilo Mavisi (*Polyommatus cilois*)
- Çokgözlü Büyük Turan Mavisi (*Polyommatus myrrha*)
- Çokgözlü Küçük Turan Mavisi (*Polyommatus cornelia*)
- Çokgözlü Edon Mavisi (*Polyommatus aedon*)
- Çokgözlü Eros (*Polyommatus eros*)
- Çokgözlü Yalancı Eros (*Polyommatus eroides*)

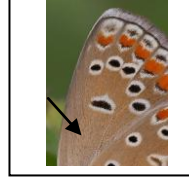
2. ÇİLLİ MAVİLER; Saçaklar damalı, Diskal benek boş

- Çokgözlü Gök Mavi (*Polyommatus bellargus*)
- Çokgözlü Çilli Mavi (*Polyommatus coridon*)
- Çokgözlü Anadolu Çilli Mavisi (*Polyommatus ossmar*)
- Çokgözlü Yalancı Çilli Mavi (*Polyommatus coridonius*)
- Çokgözlü Levantin Çilli Mavisi (*Polyommatus syriacus*)
- Çokgözlü Hakkari Çillisi (*Polyommatus dezinus*)

3. ÖN KANAT ALT KISMINDA BAZAL BENEK TAŞIMAYANLAR;

- Çokgözlü Menekşe Mavisi (*Polyommatus thersites*)
- Çokgözlü Turkuaz Mavisi (*Polyommatus dorylas*)
- Çokgözlü Amanda (*Polyommatus amandus*)
- Çokgözlü Eşer Mavisi (*Polyommatus escheri*)

4. GÜMÜŞ BENEK TAŞIYAN ÇOKGÖZLÜLER;

- Çokgözlü Gümüşmavi (*Polyommatus lowei*)
- Rose'nin Çokgözlüsü (*Polyommatus rosei*)
- Acem Çokgözlüsü (*Polyommatus alcedo*)
- İran Çokgözlüsü (*Polyommatus morgianus*)

Tüm arka kanat benekleri neredeyse düzgün bir yay çizer. Ön iki benek bu yayı bozmaz.

ARICIA DİZİLİMİ OLANLAR (Ön kanat kenarına yakın iki benek yaydan ayrı seyredir)

5. BALKAN MAVİ KELEBEKLERİ;

- Çokgözlü Balkan Mavisi (*Polyommatus anteros*)
- Çokgözlü Anadolu Mavisi (*Polyommatus crassipunctus*)
- Çokgözlü Lübnan Mavisi (*Polyommatus bassoni*)

6. ÇOKGÖZLÜ ESMEK VE BENZERLERİ;

- Çokgözlü Esmer (*Polyommatus agestis*)
- Çokgözlü Ormanesmeri (*Polyommatus artaxerxes*)
- Çokgözlü Teberda Mavisi (*Polyommatus teberdinus*)

7. DİĞER ARICIA DİZİLİMLİ KELEBEKLER;

- Anadolu Çokgözlüsü (*Polyommatus hyacinthus*)
- Çokgözlü Toros Mavisi (*Polyommatus isauricus*)
- Torul Çokgözlüsü (*Polyommatus torulensis*)
- Geranyum Çokgözlüsü (*Polyommatus eumedon*)

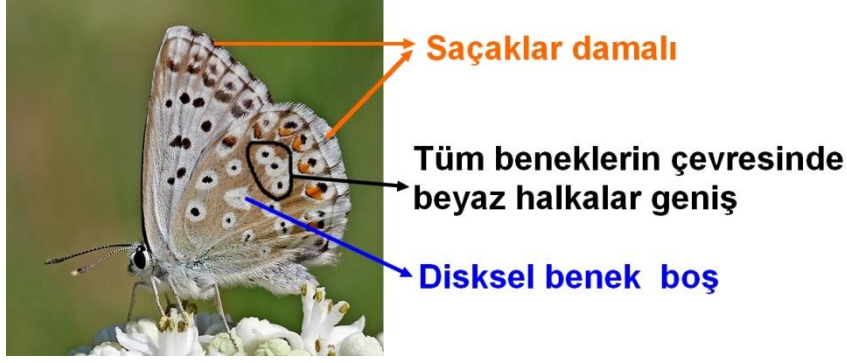
Arka kanat benekleri düzgün bir yay çizmez. Ön iki benek yayı bozar.

BU KARTTA

Çilli Mavi Kelebekleri Tanı Kartı :

Çilli mavi kelebeklerinin genel özellikleri:

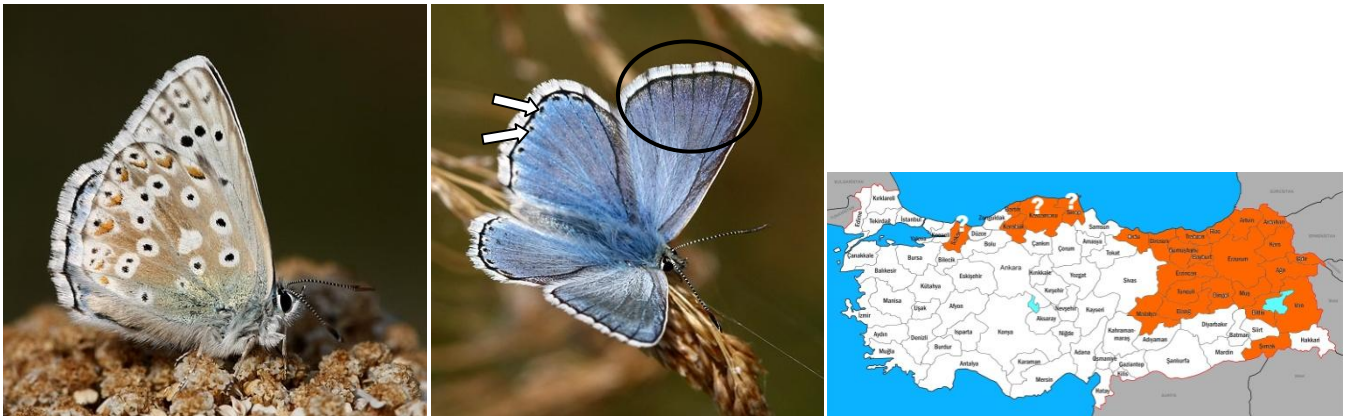
Çilli mavi kelebeklerinin net ayrımı dağılım ve erkek birey kanat üstü ile yapılabilmektedir .

Çokgözlü Gök Mavi (*Polyommatus bellargus*):

- Bu sınıfın en yaygın türüdür.
- Kanat üstünün kendine has güzel mavisi ve kanat kenarlarında desen bulundurmaması ile kolayca ayrılır.
- Nadiren arka kanat kenarında az sayıda çok küçük siyah benekler görülebilir . Bu durumda Yalancı Çilli Mavi'den ayırt edebilmek için ön kanat üstü dış kenarının temiz, pulşuz yapısına bakmak gerekir.

Çokgözlü Yalancı Çilli Mavi (*Polyommatus corydonius*):

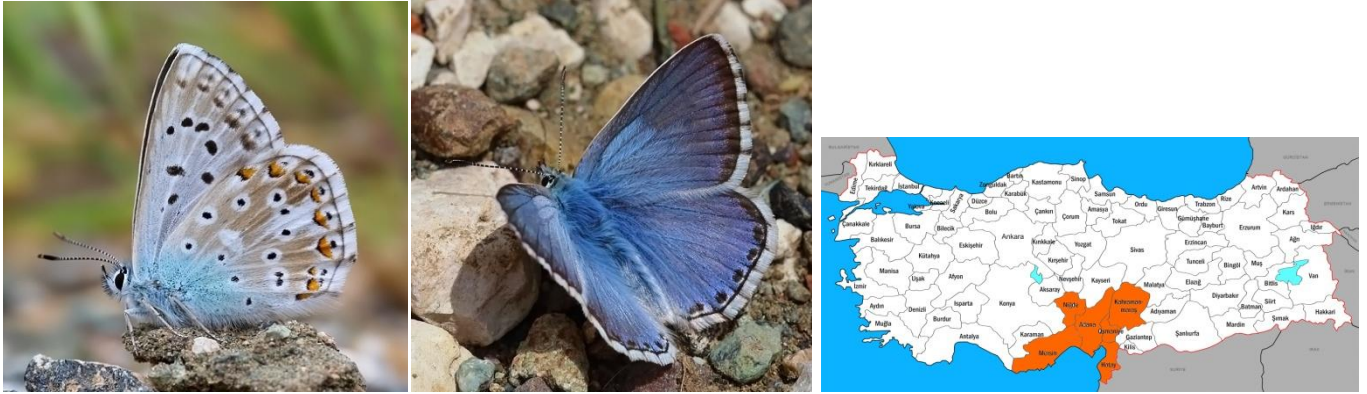
- Yaygın olduğu alan Kuzeydoğu Anadolu olup dağılımının görüldüğü diğer bölgelerde daha nadirdir.
- Arka kanatta taşıdığı küçük siyah benekler ve ön kanatta ince kenar bandı ile zayıf koyu pullu alan türün ayırımında kullanılır.
- Ön kanat altı zemin rengi arka kanattan daha açıktır.
- Sakarya ve Orta Karadeniz bölgesi kayıtları için Sn. F. Carbonell ile yapılan görüşmede; Bu kayıtların P. corydonius olmayacağı ancak incelenmesi gerektiği, hibrit vb. olabileceği belirtilmiştir.

Çokgözlü Anadolu Çilli Mavisi (*Polyommatus ossmar*):

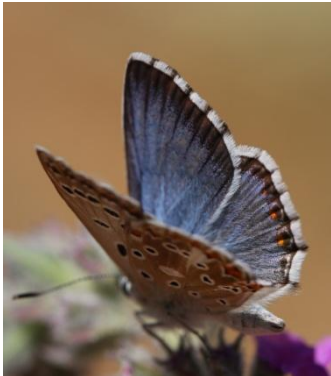

- Kanat altı daha soluk ve sarımsı renkte olup ön kanat daha açık zemin rengine sahiptir.
- Kanat üstü daha mat (grimsi) mavi olup arka kanatta belirgin benekler taşır. (Beyaz oklar)
- Ön kanat kenarında geniş siyah bandın yanı sıra kanat ortasına kadar uzanan daha koyu kısım türün ayırımında önemlidir. (Siyah halkalar)

Çokgözlü Levantin Çilli Mavisi (*Polyommatus syriacus*):

- Yine dağılıma dikkat etmek gerekir. Dağılımının kesiştiği bölgede kanat üstü deseni ile *P. ossmar* ile karıştırılabilir.
- Kanat üstü rengi *P. ossmar*'dan daha canlı ve daha koyu mavi olup arka kanat benekleri iri, ön kanat siyah kenar bandı kalındır.
- Kanat altı rengi de daha koyu ve canlıdır.

Kanat üstünde turuncu beneklerde taşıyan birey.

Çokgözlü Çilli Mavi (*Polyommatus coridon*):

- Dağılımı önemlidir. Günümüzde sadece Kırklareli de gözlemlenebilmektedir.
- Çarpıcı açık mavi rengi ve belirgin kanat üstü deseni ile uçuşu alanda karışabileceği tür yoktur.

Bazı bireyler mavi benekler taşıyabilir.

Çokgözlü Hakkari Çillisi (*Polyommatus Dezinus*):

- Dağılımı olan tek alan olan Hakkari de kanat üstü deseni ile tanımak kolaydır.
- Kanat üstü deseni benzeyen türlerle ise dağılımı kesişmez.
- Uçuş zamanı Mayıs - Haziran ortasıdır.

Hazırlayan: Hakan Yıldırım

Katkılar: TRAKEL Tanı Kurulu